

Motion till riksdagen 2005/06:N212

av Tobias Billström (m)

”Tankeförbudet” i kärntekniklagen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen beslutar att upphäva 6 § kärntekniklagen (1984:3) i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motivering

År 1987 beslutade riksdagen att i kärntekniklagen införa en bestämmelse (6 §) som stadgar: ”Ingen får utarbeta konstruktionsritningar, beräkna kostnader, beställa utrustning eller vidta andra sådana förberedande åtgärder i syfte att inom landet uppföra en kärnkraftsreaktor.” Den som bryter mot denna bestämmelse kan i dag straffas med fängelse, med en straffsats motsvarande den som gäller för vållande till annans död.

Tankeförbudet har kritiserats från flera utgångspunkter allt sedan det tillkom. Förbudet har uppfattats som oförenligt med de principer om yttrande- och tankefrihet som bör ligga till grund för all lagstiftning och det är minst sagt besynnerligt att använda en lagtext till att göra allmänna, politiska ”markeringar”.

Tankeförbudet har också en hämmande effekt på den akademiska friheten. Så sent som hösten 1995 gjorde 102 svenska professorer och andra framstående forskare från så gott som samtliga landets universitet och högskolor ett upprop till regeringen om avskaffande av tankeförbudet. Från forskarhåll har också hävdats att lagen får skadliga effekter bl.a. genom att försvåra forskning kring hur man kan utvinna ytterligare energi ur kärnavfall, en forskning som med framgång pågår i bl.a. USA. Den som skulle vilja visa hur ny kraftproduktion, baserad på kärnteknik, skulle kunna tillföras det svenska kraftsystemet kan inte göra detta utan att hotas av fängelse. Det kan t.o.m. ifrågasättas om det överhuvudtaget är möjligt att – utan lagbrott – presentera genomarbetade och kostnadsberäknade alternativ till prövning i den energipolitiska debatten.

Kvalificerade svenska kärntekniker och forskare skall inte behöva stå bredvid och passivt betrakta denna utveckling, som kan leda till resultat av

Fel! Okänt namn på

stort intresse även för vårt land. Stimulerande arbetsuppgifter och ekonomiska förutsättningar är nödvändiga för att attrahera goda forskare till kärnkraftsområdet. Detta behövs inte minst då avveckling av kärnkraftverken och ett säkert omhändertagande av avfallet blir aktuellt.

Även nya upparbetningsmetoder för att utvinna energi ur förbrukat avfall förhindras genom tankeförbudet.

En bidragande orsak till att förslagen om att avskaffa paragrafen har avvisats är att frågan har ansetts kopplad till den vidare energipolitiska frågeställningen om kärnkraftens framtid i vårt land. Något sådant samband föreligger emellertid inte, vilket bl.a. framgår av att t.o.m. Miljöpartiet i Energikommisionen instämde i att tankeförbudet utgör ”en inskränkning av medborgerska fri- och rättigheter som inte står i rimlig proportion till motiven”. Den statliga utredning som senast såg över kärntekniklagen ansåg i sitt betänkande Översyn av lagstiftningen på kärnenergiområdet (SOU 1991:95) att tankeförbudet borde slopas. Utredningen konstaterade nämligen att paragrafen inte är motiverad av säkerhetsskäl och därför inte hör hemma i en utpräglad säkerhetslag som kärntekniklagen.

Stockholm den 20 september 2005

Tobias Billström (m)